

Afspraken maken over toekomstige erfenis is geen taboe meer

15/04/2023 om 05:00 door Frida Deceunynck

Foto: Fred Debrock

In een familiepact kunt u vastleggen wat uw kinderen al hebben gekregen en wat ieder kind nog tegoed heeft bij een toekomstige erfenis. Al 13.000 families hebben afspraken gemaakt over de verdeling van hun (late) erfenis.

Waarom zou u nu al afspraken maken over uw toekomstige erfenis? Tot voor enkele jaren was dat zelfs verboden. Maar sinds de hervorming van het erfrecht, in 2018, kan het wel. Het doel van een erfovereenkomst is familieruzies te voorkomen, door al twistpunten uit te klaren. U gaat samen met uw kinderen rond de tafel zitten, u lijst op wie wat al van u heeft gekregen en u vast wat ieder kind nog tegoed heeft. Als iedereen akkoord is, legt de notaris alle afspraken vast in een akte. Die vormt later, na uw overlijden, de basis voor de verdeling van uw erfenis.

Voordelen onder de radar

Het grote voordeel van een erfovereenkomst is dat u alle voordelen kunt verrekenen die u in het verleden aan uw kinderen toegekend. Ook voordelen die normaal onder de radar blijven bij het verdelen van de erfenis kunnen op tafel komen. Want ouders helpen hun kinderen op allerlei manieren, stelt notaris Helena Verwimp, woordvoerder van notaris.be vast. 'Vorig jaar hebben we een dossier gehad van ouders die hun zoon financieel hadden geholpen door een schuld af te lossen in zijn naam. Aan hun dochter hadden ze een bouwgrond geschonken. Ze vreesden dat de schuldaflossing bij hun overlijden niet meer traceerbaar zou zijn. Daardoor zou het lijken alsof alleen de dochter al iets had gekregen en zou de zoon een groter deel van de erfenis krijgen. Om dat te vermijden zijn ze met hun kinderen aan tafel gaan zitten en hebben ze de schuldaflossing erkend in een erfovereenkomst.'

In principe kunnen alle voordelen, giften en schenkingen uit het verleden opgenomen worden in een erfovereenkomst, zelfs als er geen spoor van terug te vinden is op uw bankrekening. Er zijn legio voorbeelden: hulp bij een verbouwing, kwijtschelding van een opgebouwde schuld, een dure opleiding in het buitenland, gratis woonst in een appartement van de ouders, gratis kinderopvang door de ouders ... U kunt ook de waarde van uw schenkingen en giften vastpinnen, zodat hier later geen discussie meer over kan ontstaan.

'Een erfovereenkomst is het ideale instrument om alle zaken uit het verleden in kaart te brengen en openlijk te bespreken', concludeert notaris Verwimp. 'Het grote voordeel is dat daarbij alle erfgenamen betrokken kunnen worden, ook stief- en kleinkinderen.'

Emotioneel proces

Klinkt eenvoudig, maar dat is de opmaak van een erfovereenkomst meestal niet. 'De discussies die normaal na het overlijden

vertellen. Als iedereen zijn zeg heeft gedaan, vertalen we alles in een zo objectief mogelijke tekst die door iedereen ondertekend wordt. Niemand wordt gedwongen om te tekenen.'

Gelukkig zijn niet alle erfovereenkomsten even complex. Afspraken met één erfgenaam zijn meestal eenvoudiger te maken en komen veel couranter voor. Dat zijn zogenaamde punctuele erfovereenkomsten. 'Punctuele erfovereenkomsten komen het vaakst voor bij ouders die een nieuw huwelijk aangaan. Om de kinderen uit het eerste huwelijk niet te benadelen, staat de nieuwe partner vrijwillig een deel van zijn of haar erfrechten af als onderdeel van het huwelijkscontract. Maar ook in een andere context kunnen punctuele erfovereenkomsten hun nut bewijzen, bijvoorbeeld om de waarde van één specifieke schenking vast te leggen.'

Intensieve procedure

Bij het opstellen van een erfovereenkomst is het belangrijk dat de families goed begrijpen wat de gevolgen zijn van hun afspraken. Daarom is de procedure zeer intensief. Notaris Verwimp: 'Aan een erfovereenkomst gaan meestal verschillende informatieve vergaderingen vooraf. Daarna wordt het eerste ontwerp opgesteld. Ten vroegste 15 dagen later wordt de overeenkomst grondig toegelicht door de notaris en indien nodig aangepast. Na de laatste versie moet er minstens een maand verstrijken tot aan de ondertekening. Dat garandeert de betrokkenen dat er voldoende tijd is om alles te laten bezinken.'

Bij het grote publiek zijn erfovereenkomsten nog relatief onbekend. Maar beetje bij beetje winnen ze aan belang. Sinds 2014 ondertekenden iets meer dan 13.000 families een erfovereenkomst, waarvan ongeveer driekwart in Vlaanderen.

Tijdens de coronacrisis was het niet eenvoudig om met de hele familie rond de tafel te gaan zitten. Daarom werden er in 2020 en 2021 minder erfovereenkomsten afgesloten. Vorig jaar steeg het volume opnieuw tot bijna 4.700 erfovereenkomsten, een stuk meer dan in 2019.